

Wyrok z dnia 22 stycznia 2003 r.

II UK 12/02

Złożenie zaświadczenia o czasowej niezdolności do pracy trwającej po rozwiązaniu stosunku pracy z wyboru, przez pracownika pozostającego w związku z nim na urlopie bezpłatnym, nie powoduje wygaśnięcia stosunku pracy na podstawie art. 74 k.p., nawet w przypadku, gdy pracownik w ciągu siedmiu dni nie zgłosił zamiaru powrotu do pracy.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 stycznia 2003 r. sprawy z wniosku Urzędu Miasta i Gminy G., Wojciecha M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o wypłatę zasiłku chorobowego, na skutek kasacji wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 marca 2001 r. [...]

o d d a ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzjami z dnia 18 stycznia 1999 r. i z dnia 26 lutego 1999 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w O. ustalił, że wypłat zasiłku chorobowego powinny dokonywać Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddział Regionalny w O. w stosunku do Wojciecha M. i PKP Zakład Taboru „Z.” w W. w stosunku do Józefa F. a nie Urząd Miasta i Gminy w G.

Po rozpoznaniu odwołań Urzędu Miasta i Gminy w G. i Wojciecha M. i zawiadomieniu o toczącym się postępowaniu Józefa F., PKP Zakład Taboru „Z.” w W. i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziału Regionalnego w O. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu wyrokiem z dnia 28 czerwca 2000 r. [...] oddalił odwołania. Sąd ustalił, że Wojciech M. jako pracownik Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziału Regionalnego w O. korzystał

z urlopu bezpłatnego w związku z wyborem na stanowisko burmistrza Miasta i Gminy G. Stosunek pracy na tym ostatnim stanowisku został rozwiązany 3 listopada 1998 r. na skutek upływu kadencji. Od 2 listopada 1998 r. do 30 kwietnia 1999 r. Wojciech M. miał zwolnienie lekarskie, a zasiłek chorobowy wypłaciły mu oba zakłady pracy. Pismem z dnia 28 grudnia 1998 r. wnioskodawca Wojciech M. zwrócił się do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziału Regionalnego w O. o rozwiązanie umowy o pracę z dniem 3 listopada 1998 r., na co pracodawca wyraził zgodę w dniu 8 stycznia 1999 r. Józef F. korzystał również z urlopu bezpłatnego u swego pracodawcy w związku z wyborem na stanowisko zastępcy burmistrza Miasta i Gminy w G., które piastował do upływu kadencji, to jest do 3 listopada 1998 r. Od 28 października 1998 r. miał zwolnienie lekarskie, przy czym Urząd Miasta i Gminy w G. wypłacił mu zasiłek chorobowy do końca grudnia 1998 r., a za dalszy okres PKP Zakład Przewozów Towarowych w O., w którym to zakładzie podjął zatrudnienie po zakończeniu zwolnienia lekarskiego. Oceniając ten stan faktyczny Sąd uznał, że zaskarżone decyzje są prawidłowe, gdyż zasiłki chorobowe po ustaniu stosunku pracy z Urzędem Miasta i Gminy w G. powinny wypłacać pracownikom macierzyste zakłady pracy.

Apelacje od tego wyroku wnieśli wnioskodawca Wojciech M., zainteresowany Józef F. i Urząd Miasta i Gminy w G.

Wyrokiem z dnia 21 marca 2001 r. [...] Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił apelacje. Sąd Apelacyjny uznał, że stosunek pracy między Urzędem Miasta i Gminy w G. i pracownikami pełniącymi funkcje z wyboru rozwiązał się zgodnie z art. 74 Kodeksu pracy wobec wygaśnięcia mandatu. Powoduje to, że z chwilą wygaśnięcia mandatu zostaje przywrócony stosunek pracy z macierzystym zakładem pracy. Warunkiem reaktywowania zawieszonego na czas kadencji stosunku pracy jest zgłoszenie przez pracownika w terminie 7 dni powrotu do pracy. Z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych obu pracowników wynika, że stosunek pracy w macierzystych zakładach pracy został reaktywowany, zakłady te zawiadomiły pracowników o ustaleniu stanowisk pracy i wynagrodzeniu. Słusznie zatem Sąd Okręgowy przyjął, że zarówno Wojciech M. jak i Józef F. od 4 listopada 1998 r. byli pracownikami macierzystych zakładów pracy i zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.) te zakłady pracy powinny wypłacać zasiłek chorobowy.

Wyrok ten zaskarżył kasacją Urząd Miasta i Gminy w G. i Wojciech M. Urząd Miasta i Gminy w G. wskazał jako podstawy kasacji naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 74 k.p. i art. 12 i 48 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz naruszenie przepisów postępowania - art. 233 i 382 k.p.c., 328 § 1 k.p.c. i 378 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu kasacji podniósł, że sprzeczne z treścią art. 74 Kodeksu pracy jest stanowisko, iż stosunek pracy pracowników korzystających z urlopów bezpłatnych został reaktywowany po wygaśnięciu mandatu. Przepis ten daje pracownikowi prawo do reaktywowania stosunku pracy, jednak realizacja tego prawa zależy od woli pracownika, który powinien zgłosić powrót do pracy w terminie 7 dni. Zarówno Józef F. jak i Wojciech M. z powodu choroby nie zgłosili powrotu do pracy. Józef F. uczynił to dopiero po odzyskaniu zdolności do pracy, a Wojciech M. rozwiązał stosunek pracy w czasie zwolnienia lekarskiego. Zaskarżony wyrok narusza przepis art. 48 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, który to przepis nakazuje wypłacanie zasiłków chorobowych zakładowi pracy także po ustaniu zatrudnienia, jeżeli niezdolność do pracy powstała w czasie trwania zatrudnienia. Niezdolność do pracy obu pracowników powstała w czasie trwania zatrudnienia w Urzędzie Miasta i Gminy w G. i ten pracodawca miał obowiązek wypłacać zasiłek chorobowy po ustaniu zatrudnienia. Podstawą wymiaru zasiłku chorobowego powinno być wynagrodzenie otrzymywane na ostatnim stanowisku. Uznanie, że podstawą tą jest wynagrodzenie ustalone w macierzystych zakładach pracy narusza przepis art. 12 powołanej ustawy. Sąd Apelacyjny z naruszeniem art. 233 i 382 k.p.c. dokonał błędnych ustaleń uznając pisma macierzystych zakładów pracy ustalające stanowiska i wynagrodzenie za dowód reaktywowania stosunków pracy. W rzeczywistości pisma te zostały sporządzone w związku z informacją Przewodniczącego Rady Miejskiej w G. o wygaśnięciu mandatu, a nie były odpowiedzią na zgłoszenie przez pracowników woli powrotu do pracy. Naruszenie art. 328 § 1 k.p.c. polega na braku wskazania w uzasadnieniu podstawy prawnej wyroku, mimo że Sąd Apelacyjny dokonywał ustaleń faktycznych we własnym zakresie. Przepis art. 378 k.p.c. został naruszony w ten sposób, że Sąd Apelacyjny nie ustosunkował się do zarzutu apelacyjnego dotyczącego naruszenia art. 12 i 48 ustawy o

świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Wojciech M. wskazał jako podstawy kasacji naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. - i naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 74 Kodeksu pracy. Pierwszy zarzut odnosi się do sprzecznych z materiałem dowodowym ustaleń faktycznych, że skarżący zgłosił w terminie 7 dni od ustania kadencji chęć powrotu do pracy. Ustalenia w tym przedmiocie są zdaniem skarżącego całkowicie dowolne. Błędna wykładnia art. 74 k.p. polega na uznaniu, że stosunek pracy z pracodawcą udzielającym urlopu bezpłatnego trwa nadal mimo braku ze strony pracownika jednoznacznego oświadczenia woli o powrocie do pracy. W związku z tymi zarzutami wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 48 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa stanowi, że prawo do zasiłków ustalają i zasiłki te wypłacają zakłady pracy, które nie zgłaszają imiennie pracowników do ubezpieczenia społecznego swoim pracownikom w czasie trwania ich zatrudnienia, a także po ustaniu zatrudnienia, jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ustaniem zatrudnienia. Z treści tego przepisu wynika, że zasiłek chorobowy w okresie trwania zatrudnienia wypłaca ten zakład pracy, w którym pracownik jest w czasie choroby zatrudniony. Jeżeli w czasie niezdolności do pracy z powodu choroby pracownik zmieni zakład pracy, dotychczasowy pracodawca wypłaca zasiłek do czasu ustania stosunku pracy a nowy pracodawca od czasu nawiązania stosunku pracy. Określony we wskazanym przepisie obowiązek wypłacania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia ma miejsce wówczas, gdy w okresie niezdolności do pracy nastąpi ustanie zatrudnienia w ogóle i pracownik nie pozostaje w stosunku pracy. Podniesiony w kasacji zarzut naruszenia tego przepisu byłby uzasadniony tylko wówczas, gdyby po ustaniu stosunku pracy w czasie niezdolności do pracy burmistrz i jego zastępca nie pozostawali w stosunku pracy z pracodawcami, którzy w związku z pełnieniem funkcji z wyboru udzielili im urlopu bezpłatnego. Zawarte w zaskarżonym wyroku ustalenie, że stosunek pracy z dotychczasowymi pracodaw-

camy trwał po wygaśnięciu mandatów jest kwestionowane w kasacjach jako niezgodne z faktami, a zaprezentowany na podstawie tego ustalenia pogląd prawny jest zdaniem wnoszących kasacje wynikiem błędnej wykładni art. 74 Kodeksu pracy. Oba te zarzuty podniesione w jednej i drugiej kasacji są nieuzasadnione.

Przepis art. 74 k.p. stanowi, że pracownik pozostający w związku z wyborem na urlopie bezpłatnym ma prawo powrotu do pracy u pracodawcy, który zatrudnił go w chwili wyboru na stanowisko równorzędne pod względem wynagrodzenia z poprzednio zajmowanym, jeżeli zgłosił swój powrót w ciągu 7 dni od rozwiązania stosunku pracy z wyboru. Niedotrzymanie tego warunku powoduje wygaśnięcie stosunku pracy, chyba, że nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika. Zgodnie z tym przepisem stosunek pracy pracownika pozostającego na urlopie bezpłatnym wygasa dopiero wówczas gdy pracownik nie zgłosi powrotu do pracy w ciągu 7 dni. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w niepublikowanym dotychczas wyroku z dnia 4 czerwca 2002 r., I PKN 352/01, stwierdzając, że stosunek pracy pracownika, który nie zgłosił powrotu do pracy u pracodawcy gdzie był urlopowany do pełnienia funkcji z wyboru, wygasa po upływie 7 dni od ustania zatrudnienia z wyboru. Do upływu siedmiodniowego terminu stosunek pracy trwa nadal, a jeżeli niezgłoszenie się do pracy nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika stosunek pracy wygasa wówczas, gdy pracownik nie powróci do pracy po ustaniu przeszkody. Z faktów niekwestionowanych przez wnoszących kasacje wynika, że obaj pracownicy nie zgłosili wprowadzenia powrotu do pracy w ciągu 7 dni jednak złożyli pracodawcom zaświadczenia o czasowej niezdolności do pracy i pobierali od tych pracodawców zasiłek choroby. Złożenie przez pracownika pozostającego w związku z wyborem na urlopie bezpłatnym zaświadczenia o czasowej niezdolności do pracy, trwającej po rozwiązaniu stosunku pracy z wyboru, nie powoduje wygaśnięcia stosunku pracy na podstawie art. 74 k.p., nawet w przypadku, gdy pracownik w ciągu 7 dni nie zgłosił zamiaru powrotu do pracy. Niedotrzymanie warunku powrotu do pracy w ciągu 7 dni nie powoduje bowiem wygaśnięcia stosunku pracy jeżeli nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika, a taką przyczyną jest choroba pracownika. W takiej sytuacji kontynuowanie stosunku pracy zawieszonego na czas urlopu bezpłatnego następuje z mocy prawa, a jego rozwiązanie przed ustaniem przeszkody w powrocie do pracy wymaga wypowiedzenia umowy przez pracownika albo pracodawcę lub porozumienia obu stron stosunku pracy. Po wygaśnięciu mandatów nie nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy w tym trybie i obaj pracownicy od dnia 4 listopada 1998 r. pozosta-

wali w stosunku pracy z dotychczasowymi pracodawcami. Rozwiązanie umowy o pracę za porozumieniem stron z Wojciechem M. nastąpiło dopiero w styczniu 1999 r., kiedy pracodawca zgodził się na jego propozycję zgłoszoną 28 grudnia 1998 r., a Józef F. powrócił do pracy po odzyskaniu zdolności do pracy. Te ustalenia nie są w kasacjach kwestionowane, a zarzuty naruszenia art. 233 § 1 i 382 k.p.c. sprowadzają się do twierdzenia, że nie został wzięty pod uwagę fakt braku oświadczeń woli pracowników o powrocie do pracy. Jak stwierdzono wyżej brak takich oświadczeń nie spowodował wygaśnięcia dotychczasowych stosunków pracy, zatem nie można mówić o błędzie w ustaleniach faktycznych.

Bezzasadne są również podniesione w kasacji Urzędu Miasta i Gminy w G. pozostałe zarzuty naruszenia przepisów postępowania. Przepis art. 328 § 1 k.p.c. został powołany w kasacji prawdopodobnie na skutek omyłki, gdyż reguluje on tryb i termin zgłoszenia przez stronę żądania sporządzenia uzasadnienia wyroku. Wnoszącemu kasację chodziło prawdopodobnie o przepis art. 328 § 2 k.p.c. określający wymogi, jakim powinno odpowiadać uzasadnienie wyroku. Jednakże nie wskazano w kasacji w jaki sposób ewentualne uchybienie w tym zakresie mogło wpłynąć na wynik sprawy, a tylko taki zarzut może stanowić podstawę kasacji z mocy art. 393¹ pkt 2 k.p.c. Drugi z powołanych w kasacji przepisów - art. 378 § 1 k.p.c. - stanowi, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Wobec oddalenia apelacji nie można uznać, że granice apelacji zostały w jakiś sposób przekroczone. Fakt, że Sąd Apelacyjny nie ustosunkował się do wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów, nie może być uznany za naruszenie tego przepisu. Niezależnie od tego, że uzasadnienie zarzutów naruszenia prawa procesowego nie koresponduje z treścią przepisów postępowania wskazanych w kasacji jako naruszone, nie można dopatrzyć się uchybień opisanych w tym uzasadnieniu. Sąd Apelacyjny powołał się bowiem w końcowej części uzasadnienia na podstawę prawną zastosowaną przez Sąd pierwszej instancji, stwierdzając brak zasadności zarzutów apelacji kwestionujących pogląd prawny tego Sądu.

Podniesiony przez Urząd Miasta i Gminy w G. zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisu art. 12 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa jest całkowicie chybiony. Przepis ten reguluje zasady ustalania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego, a decyzja organu rentowego zaskarżona odwołaniem przez Urząd Miasta i Gminy w G. dotyczy ustalenia płatników zasiłków chorobowych a nie ustalenia wysokości tych zasiłków. Wobec

ustalenia, że płatnikiem zasiłków nie jest Urząd Miasta i Gminy w G. lecz inne podmioty, kwestia podstawy wymiaru zasiłków nie dotyczy praw i obowiązków wnoszącego kasację. Natomiast kasacja Wojciecha M., który mógłby być zainteresowany w ustaleniu wysokości zasiłku, nie zawiera zarzutu w tym przedmiocie.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 393¹² k.p.c. oddalił obie kasacje jako pozbawione usprawiedliwionych podstaw.

=====